Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de casibus conscientiae

Astesanus <de Ast>

Venedig, 18.III.1478

Colendissimo Domino D. Marco Barbo [...] Bartholomeus Bellatus [...] commendationes dicit

urn:nbn:de:bsz:31-310618

Visual Library

D 9 2
1893 Ex Libris Joannis Vageri ... p. 79.

Colendiſſimo Domino D. Marco Barbo tituli ſancti Marci de vrbe preſbytero Car
dinali Bartholomeus Bellatus ordinis minoꝝ: artiū ⁊ ſacre theologie doctoꝛ ꝯmenda
tiões dicit.

LEgenti iā: ⁊ memoria repetenti veteꝝ inſtituta Reuerendiſſime pater: ꝑbeati
ſiquidē illi priſci philoſophi ⁊ theologi videnꝰ: q virētes oī gñe doctrine ſan
ctiſſimos muſaꝝ heliconios colles trāſgreſſi: maximo ſuo ingenio dulciſſima
glorie alimenta affectantes ſeſe imoꝛtalitati conſacrarūt. Hi etenim abſoluti a
corpoꝝ illecebris: non ſomno: nō pabulo dediti: vt pecoꝛa: ſꝫ nudam veritatem inueſtigātes
vitam hanc non quēadmoduꝫ peregrinantes tranſiere. Quid enim ingluuie voluptatuꝫ
fedius? quid ignominioſius? quid deniq̄ homini deteſtabilius? Nullū certe acrius belluꝫ
nullaq̄ peſtis potentioꝛ ad euertendū: tum ingenij preclariſſima ſtudia: ⁊ diuinas dotes:
tum ſocietatis eccleſie firmitatem: in qua ob ꝓfundam multoꝝ inſcitiam: ⁊ tenebris ino
lutam mentem: inſpicimus indies magis: magiſq̄ erroꝛes fere infinitos: ⁊ varias ac inex
tricabiles caſuū ambages coaceruatim emergere. Quod ex hominū imbecillitate euenire
auſpicatus eruditiſſimꝰ dei antiſtes magiſter Aſteſanus ex aſt opulēta: ac clara pedemōtis
vrbe non minus theologus q̄ abſtruſi iuris acutus interpꝛes: cōmuni oīum vtilitati pñti
hoc diuino volumine conſtituit: vbi non temere dicam: auditoꝛum ingenia adeo ad vnde
cunq̄ ſalutem comparandam excitari: vt in iſto ab omni labe: viciiſq̄ purgeꝰ conſcientia:
in iſto ſedulus lectoꝛ habeat: quo oīs iniectus mentibus hominū ſcrupulus: qui animaꝫ
aut ipſius ſinderēſim ardentiſſima conſciētie face moꝛdebat: tanti opis beneficio elidatur
Nihil in iſto eſt: qꝺ ad vnguem non ſit acuratiſſime examinatum: Nihil omiſſum: quod
ad bene beateq̄ viuendum ꝑtineret: tam variū opus: ſicuti potens eſt ipa natura peccare
omia coꝛdis ſecreta: omis animi affectus ventilat: Quo factuꝫ eſt: vt tam pclari ingenij
monumentum: tam ꝓficuum eccleſie dei: auctoꝛ ſuus olim inſcripſerit famoſiſſimo ac omi
virtute oꝛnatiſſimo viro Cardinali tituli ſancti Theodoꝛi: ne tot ſuſcepti laboꝛes: aut ne
gligentia: aut inuidia ab immoꝛtalitate vacarēt: ne ne tante vtilitatis aditus: ⁊ vite fructꝰ
poſteris precluderetꝰ: Non eſt q̄ reuerēdiſſima dominatio tua vlla ex pte mirari debeat: ſi
e multoꝛum numero potiſſimum te delegi: cui vt domino prepoſitam huic libro epiſtolam
deſtinarem: ſane ex multis intelligebam habere neminem carioꝛem: ⁊ cui deberem magis.
Primo qꝺ virtute tua patrie noſtre digniſſimi patriarchatꝰ officio iure paterpatrie oēs
⁊ diligentiſſime meos ingenita humanitate proſecutus: ⁊ duxiſti ſemper ⁊ fouiſti. Deide
in domuꝫ nr̃am minoꝛi adhuc inſpirāte tibi foꝛtuna: collata beneficia: memoꝛē debiti mei
faciebant. Preterea qñ ad ſummum pontificē Sixtum: inſolitū legationis munus obirē:
tu me firmaſti: tu me labenteꝫ erexiſti: tu in retinenda dignitate: in conſequēdis honoꝛibꝰ
inuictum ꝓpugnaculum fuiſti: ac in aduerſis aſylum. Poſtremo nec illud tacebo: q̄ huma
nus in me: q̄ munificus fueris: qñquidem ex tua liberalitate: tum in alijs: tum maxime in
libris ſim nactus omnem cōmoditatem in defendenda: tutandaq̄ cā mea. Sponte ſiq̄deꝫ
miſiſti ad me in rem opoꝛtunos libros: e quibus tñ pñtis auctoꝛis aſtenſe volumen iemē
datum ⁊ coꝛruptuꝫ in curia impreſſoꝝ deprehendi. Dolebam certe tantam libri: vt noſti:
vtilitatem deprauatam a noſtris legi. Quippe preclarius nihil habet tota dei eccleſia: in eo
contineꝰ: ⁊ veteris: ⁊ noui teſtamēti omis hiſtoꝛia: nonmō quo ad archetipas ſententias
veꝝ etiam ad interpꝛetationes: neq̄ ex Gr̃ano vllū capitulum notatuꝫ eſt: qꝺ is elegan
tiſſime propoſito ſuo non inſeruit. Addas etiam opoꝛtet libri decretalium in eo materiam
omnem copioſe ac ſummo iudicio declarari: paucis duntaxat titulis exceptis: adductis
omnibus etiam ſexti ac ſeptimi decretalium fundamentis: que preclariſſimoꝛum atq̄ ſolē
nium interpꝛetum lucubrationibꝰ non caruerunt. hoc eſt Hoſti. Goff. Duran. Lau. Barth.
Archi. Tanc. Mar. Jo. an. ac plurimū huiuſcemodi. Preterea ſciſſimis theologoꝛū: ⁊ qdē
doctiſſimoꝝ ſententijs q̄ decoꝛeꝰ cuiq̄ liquet in eius ꝓemio: quare vt caſtigatiſſimū opus
dominationi tue: tanq̄ vni parēti ac optimo pꝛincipi meo donaretur: non paruos laboꝛes
ſubiuimus: quippe ſex iam menſes in eo refoꝛmando conſumpſimus: multa pus excerpta
fuligine: in qua diligentia Homeno vlyxbonenſi conreligioſo meo: ⁊ in theologia doctiſſi
mo bachalario: ex ſtudioq̄ pariſienſi pcipuo familiari: nec non quibuſdā iuriſpꝛitis con
ſanguineis ſum vſus. Nemo quidem ſolus tantam pꝛouintiam itraſſet: vbi opoꝛtuit nō

G. H. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

modo ſententias: verum ⁊ ſingula etiã minima verba notare: vnde ex emendatõe noſtra
theologorum ibidem ſententie in numerum verũ pducte: ⁊ a nobis iuſte examinate leges
in caſibus noſtrorũ ſex milia: ⁊ octigentas annotationes corruptas in priſtinã auctoris
ſui ideam reduximus: que omnia acuratiſſime digeſta Johanni agrip[illegible]nſi: ⁊ eius ſocio Jo
hanni manthen ex gerethzem opđmis huius rei fabris de dalco exe imprimẽda curauim⁹
omni ⁊ ſtudio cura atq; diligentia: que aliqñ legens tua dominatio exiſtimaret omnem
meam curam omnem cogitationem dies nocteſq; in te vno verſari: cui quicquid in me ẽ:
⁊ poſtremo hanc animam: ⁊ iure ⁊ maxime dicaui. Uale preſidium: ⁊ dulce decus meũ.

Quia pleriq; ob doctorum theologorũ non magnam expientiam materias in h opere
adductas maximo cum labore hinc inde tanq̃ p deuia ambulantes q̃ritabãt. Eapropter
clariſſimus vir frater Gometius de Ulyxbona ordinis minorum bachalarius ꝯuentus
Uenetiarum horum laboribus compatiens: ac pro tanti opis dignitate ſolus ꝓpria cura
⁊ maxima cũ diligentia quotationes circa theologoꝝ materias adinuenit: ⁊ in huiuſmõi
opis caſtigatõe acuratiſſima eidem iuxta doctorum allegationes adiunxit: quas vt facile
quiſq; intelligat ſub breuitate deſcriptas hoc ordine annotauit. Nam cũ allegat̃ Alexan-
der de ales p .i. intelligit̃ pmus liber ſumme. p. 2. ſecundus. p. 3. tertius. p. 4. quartus. per. t.
imediate ſequẽs intelligit̃ tractat⁹ ſm numeꝝ ſequẽtẽ. t. i. h eſt pm⁹. 2. ſecũdus. ⁊c. cũ ſeq̃t̃
c. intelligit̃ capitulum in mã que allegatur. ar. articulus talis ſm numerum ſequentẽ. Si
imediate ſequat̃. q. intelligit̃ queſtiũcula tota ſm numeꝝ ſequentem. Naz i eodẽ articulo
quandoq; multas queſtiunculas mouet. ⁊ iſte modus ſeruat̃ in omnibus quotationibus
qñ poſt ar. i. vel. 2. vel. 3. ſequit̃. q. Allegando võ ſanctum Thomam cum ſcribit̃ ſic. iª. q.
intelligit̃ in pma pte queſtiõe tota. ⁊c. ſi vero. iª. 2ᵉ. intelligit̃ pma ſecunde. 2ª. 2ᵉ. intelligit̃
ſecunda ſecunde. ſic võ. 3. q. intelligit̃ in tertia pte. ⁊c. Jn quotationibus vero eorũ que in
ſcriptis ſup ſententias tradunt̃ poſito noĩe doctoris: cũ ſequit̃ . i. d. intelligit̃ pmo ſniarum
diſtinctione tota ſm numerum ſequentẽ: ſic. 2. d. ſecundo ſniarum. ſi vero poſt. d. ſequatur
imediate. p. i. intelligit̃ pma pte vel 2ª. ſm numeꝝ q ſequit̃. Aliqñ. n. eadẽ d[illegible]ſtinctio diui
ditur in plures ptes poſt. d. vel. p. ſi ponat̃. p. ſcribit̃. q. hoc eſt queſtiõe tota illius diſtictiõis
vel ptis. ar. articulus. Et hic aduertendum eſt q licẽ ſoleat cõiter pmo allegari articulus
diſtinctõis: ⁊ poſtea queſtio talis: tñ ꝯuenientius diſtinctio diuidit̃ in ptes p̃ ſi habeat: vt
diuidit Bonauentura ⁊ ptem in queſtiones. ⁊c. vel ſm alios diſtictio p̃ diuidit̃ in q̃ões
queſtio in articulos: articulus in queſtiũculas. Jdeo ſic ſignat̃ in quotatiõe poſt. d. q. poſt
q. ar. poſt ar. q. ſi articulus plures habeat queſtiunculas. Ceteꝝ in omnibus quotatõib⁹
hoc obſeruãdum eſt: q cum poſt ar. vel. q. ſcribit̃. c. intelligit̃ in reſponſione principali ad
articulum vel queſtiunculam. Cum võ ſic ponit̃. c. iᵒ. intelligit̃ in reponſione ad primum
argumentũ. c. 2ᵒ. in reſponſione ad ſecundum. cũ ſcribit̃. o. notat̃ q illa mã tractat̃ i toto
articulo vel queſtione. Sit deo laus ⁊ gloria.